

Epidurálna analgédia pri pôrode

Epidurálna analgédia je jedna z najmodernejších metód používaných k zmierneniu pôrodných bolestí. V našej pôrodnici ide o metódu dobre overenú a najčastejšie používanú.

Nasledujúci text prináša o tejto metóde základné informácie.

Vysvetlenie niektorých pojmov :

Analgédia- zmiernenie bolesti, úľava, bezbolestnosť

Anestézia-znecitlivenie, necitlivosť

Dura mater - tvrdá plena, jeden z miešných obalov

Epidurálny priestor - je presne určený priestor v chrbticovom kanáli medzi tvrdou plenou miešnou a žltým väzom. Miecha je chránená miešnymi obalmi a vonkajšiu ochrannú vrstvu tvorí práve tvrdá plena.

Miestne (lokálne) anestetikum - znecitlivujúca látka

Analgetikum - liek proti bolesti

Čo je to epidurálna analgédia ?

Epidurálna analgédia je tlmenie pôrodných bolestí podaním malej dávky znecitlivujúcej látky a lieku proti bolesti (opiát) špeciálnou ihlou cez kožu do epidurálneho priestoru v chrbticovom kanáli. Tým sa len zmierni vnímanie pôrodných bolestí, a to miestnym pôsobením na prenos bolestivých podnetov z maternice, ale celkový stav rodičky a plodu sa neovplyvní.

Vhodný okamžik podania je pravidelná pôrodná činnosť a keď je bránka na krčku maternice otvorená na 3-4 cm. To určuje pôrodník. Výkon robí anestéziológ. Pri podávaní epidurálnej analgédie je nutná dobrá spolupráca rodičky s anestéziológom.

Ako sa epidurálna analgédia podáva?

Po bežnej predpôrodnej príprave si sadnete na pôrodné lôžko. Anestéziologická sestra Vám zmeria krvný tlak a tep a zavedie do žily kanylu (ihla z umelej hmoty) pre infúziu vhodného roztoku. Je to pre Vašu bezpečnosť. Zavedenou ihlou je možno kedykoľvek a ihneď podať akýkoľvek liek. Sestra Vám pomôže správnym spôsobom ohnúť chrbát, spustiť plecia a bradu skloniť čo najviac k hrudníku. Najlepšie miesto pre zavedenie epidurálnej ihly je 2-3 alebo 3.-4. medzistavcový priestor v bedrovej oblasti chrbtice. Anestéziológ najprv ošetrí kožu dezinfekčným prostriedkom a okolie zakryje sterilnými rúškami. Aby pichnutie do epidurálneho priestoru nebolelo, znecitliví kožu a podkožie podaním anestetika veľmi tenkou ihlou. Potom zavedie do epidurálneho priestoru špeciálnu ihlu. Cez ihlu zavedie tenkú hadičku (epidurálny katéter), cez ktorú bude podávať potrebné lieky. Všetko robí prísne sterilne ako na operačnej sále. Miesto vpichu zalepí a hadičku prifixuje na kožu. Po zavedení katétra a vždy po podaní anestetika musíte zostať 30 minút v horizontálnej polohe. Potom si môžete zvoliť akúkoľvek polohu. Pri vstávaní z pôrodnej postele musíte skúsiť najprv

posadiť sa a následne sa môžete postaviť (vždy za pomoci buď sprevádzajúcej osoby alebo pôrodnej asistentky!) Až keď budete mať pocit istoty, môžete chodiť bez obmedzenia, avšak vždy v prítomnosti sprevádzajúcej osoby.

Ako epidurálna analgézia pôsobí?

Po 15-20 minútach ucítite, že Vás sťahy maternice bolia menej, takže budete cítiť len mierny tupý tlak. Úplné znecitlivenie nie je vhodné, pretože by spomalilo priebeh pôrodu. Pôrod nebude teda celkom bezbolestný, ale omnoho menej bolestivý a znesiteľnejší.

Jedna dávka anestetika v nízkej koncentrácii s liekom proti bolesti pôsobí asi 60-90 min. Akonáhle začne účinok odoznievať, požiadate o ďalšiu dávku. Potom si môžete zvoliť akúkoľvek polohu, ktorá bude pre Vás pohodlná. S doprovodom môžete chodiť.

Prednosť tohto spôsobu tlmenia bolesti spočíva v tom, že nevyradí nutkavý pocit k tlačeniu pri vypudzovaní plodu, takže budete s nami môcť po celú dobu, najviac však v dôležitej záverečnej fáze pôrodu, aktívne spolupracovať. Môže sa stať, že ku koncu pôrodu ucítite nutkavé tlaky, ktoré môžu byť až bolestivé. To nie je na škodu, pretože tieto pocity Vám umožnia aktívne spolupracovať a tým prirodzene ukončiť pôrod. Na ošetrovanie hrádze treba niekedy pridať koncentrovanejšiu roztok anestetika. Pred prekladom na oddelenie šestonedelia Vám anesteziológ odstráni epidurálny katéter.

Výhody epidurálnej analgézie :

- Odstránením bolesti ako faktoru stresu zlepšuje metabolizmus matky a plodu,
- Dobre tlmí pôrodné bolesti a dieťaťu neškodí,
- Zvyšuje prietok krvi placentou, čím zlepšuje podmienky pre plod,
- Keď nastanú komplikácie, ktoré vyžadujú úplné znecitlivenie napr. cisársky rez z indikácie nepokračujúceho pôrodu, je možné tlmenie bolesti ľahko zmeniť na úplné znecitlivenie.
- Úplné znecitlivenie možno vykonať buď podaním koncentrovanejšej dávky anestetika do epidurálneho katétra, alebo vykonaním subarachnoidálnej blokády (spinálnej anestézie). Ide o podanie anestetika do subarachnoidálneho (spinálneho) priestoru tenkou ihlou, ktorá prechádza cez tvrdú miešnu plenu. Pri tomto spôsobe podania anestetika dochádza k úplnému znecitliveniu do desiatich minút. Túto metódu znecitlivenia možno využiť aj pri plánovaných ukončeníach tehotnosti cisárskym rezom.
- Pokiaľ príde k situácii, že indikácia k cisárskemu rezu je akútna, napr. hroziaca hypoxia plodu, je tento operačný výkon vykonaný v celkovej anestézii. Tento spôsob anestézie vyvolá stav bezvedomia a odstráni pocit bolesti z celého organizmu. Stav je podobný spánku a trvá od začiatku až do konca operácie. Navodený je podaním anestetika do žily a zaistením priechodnosti dýchacích ciest zavedením intubačnej kanyly do priedušnice, cez ktorú sú privádzané anestetické plyny. Rýchlym vybavením plodu po úvode do celkovej anestézie, nedochádza k útlmu novorodenca vplyvom anestetik.

Pokiaľ je tehotenstvo komplikované chorobným stavom matky alebo dieťaťa, má epidurálna analgézia na stav rodičky, na priebeh pôrodu a na zdravie dieťaťa vyslovene priaznivý vplyv. Je to pri nasledovných ochoreniach matky:

- Vysoký krvný tlak, epilepsia, cukrovka, očné ochorenia, závislosť na drogách a niektoré abnormality duševného stavu.
- Pri predčasnom pôrode, viacpočetnej tehotnosti, pri nedostatočnej funkcii placenty, nedostatočne vyvinutom plode, pri polohe plodu koncom panvovým.

Medzi ďalšie situácie, kedy epidurálna analgézia priaznivo ovplyvňuje pôrod patrí:

- programovaný pôrod, nepostupujúci pôrod a iné stavy, u ktorých možno očakávať nutnosť operačného výkonu, stav po operácii krčku maternice, umelé ukončenie tehotnosti v pokročilom štádiu a konečne pôrod mŕtveho plodu.

Možné riziká epidurálnej analgézie

- závažné komplikácie ako je krvácanie do chrbticeového kanála, neurologické komplikácie alebo infekcie sú možné - sú však veľmi vzácne (1:200 000).
- niektoré matky môžu po pôrode pociťovať bolesti v mieste vpichu epidurálnou ihlou ("tlak špendlikovej hlavičky"), táto bolesť je prechodná a ustúpi bez liečby behom niekoľkých dní. Epidurálna analgézia nezvyšuje výskyt bolestí chrbta spôsobených záťažou pohybového ústrojenstva behom tehotnosti.
- môže sa stať, že ihla pri pokuse o nájdenie správnej vrstvy medzi miešnymi obalmi nechcene prenikne tvrdou plenou. Táto komplikácia nie je nebezpečná a nemôže matku poškodiť. Môžu sa však na druhý deň objaviť bolesti hlavy.

Pokiaľ by Vás po epidurálnej analgézi rozbolela hlava a zátylie, oznámte to príslušnému lekárovi. Liečba je ľahká a úspešná.

Zlyhanie metódy môže nastať, keď vzhľadom na horšie anatomické pomery na chrbtici nemožno identifikovať epidurálny priestor alebo sa epidurálny katéter z tohto priestoru vysunie. Niekedy zavádzaniu katétra bránia zrasty v epidurálnom priestore, resp. zavádzanie je bolestivé. V týchto prípadoch nedôjde k subjektívnemu pocitu úľavy bolestí.

Pre koho nie je epidurálna analgézia vhodná?

Epidurálnu analgéziu nemožno vykonávať u osôb, ktoré majú alergiu na lokálne anestetiká. Výkon znemožňuje zápal kože v blízkosti očakávaného miesta vpichu, porucha krvnej zrážanlivosti (upozornite preto lekára, pokiaľ trpíte častým podkožným krvácaním-modriny). Ďalej degeneratívne neurologické ochorenia, výrazné deformácie chrbtice, aj nadmerná hmotnosť.

Epidurálnu analgéziu pri pôrode možno vykonávať len na žiadosť matky.

Celý priebeh pôrodu sa odohráva pri úzkej spolupráci anesteziológa, pôrodníka a personálu pôrodnej sály, ktorí sledujú ozvy plodu, intenzitu a kvalitu sťahov maternice.

Pokiaľ je pôrod ukončovaný cisárskym rezom (plánovane alebo akútne) na operačnej sále, v epidurálnej, spinálnej, alebo celkovej anestézii, sú všetky životne dôležité funkcie pacientky sledované monitormi.

Ďalšie informácie môžu dostať tehotné, ktoré budú rodiť v našom zariadení pri konzultáciách s anestéziologičkou vždy v pondelok o 9.30 hod v priestoroch jedálne Sanatória KOCH na Partizánskej ul. 27.